

Çanakkale Barbaros Günışığı Anaokulu Peyzaj Projesi

Alper Sağlık¹, Elif Sağlık², Abdullah Kelkit¹

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 17020, Çanakkale, Türkiye

²Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lapseki Meslek Yüksekokulu, Peyzaj ve Süs Bitkileri Programı, 17800, Çanakkale-Lapseki, Türkiye

Geliş Tarihi (Received) : 26.11.2014 - Kabul Tarihi (Accepted) : 18.01.2015

Özet

Bu çalışmada Çanakkale Barbaros Günışığı Anaokulu bahçesi, okul yönetimi ve velilerin istekleri doğrultusunda yeniden tasarlanmıştır. Tasarım sürecinde hangi aşamaların gerçekleştirildiği ve nelere dikkat edildiği aktarılmıştır. Sörvey aşamasında anaokulu bahçesinin mevcut durumu tespit edilmiş, okul müdürü, ilgili öğretmenler, okul aile birliği ve veliler ile toplantılar yapılmış ve önerileri alınmıştır. Talepler ve ihtiyaçlar doğrultusunda öğrenci sayısı ve yaşları da dikkate alınarak çalışmalara başlanmıştır. Yapılan çalışmalar neticesinde Çanakkale Barbaros Günışığı Anaokulu bahçesinde; trafik eğitim alanı, küçük bir hayvanat bahçesi, yer satranç, gösteri alanı, çadır kent, sebze yetiştirme alanı gibi aktivitelere yönelik alan kullanımı ve mekânsal önerileri içeren peyzaj tasarım projesi hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Barbaros Günışığı Anaokulu, Çanakkale, okul bahçesi, peyzaj tasarımı.

Canakkale Barbaros Sunshine Preschool Landscape Project

Abstract

In this study, garden of Canakkale Barbaros Sunshine Preschool redesigned with the requests of the school principal and parents. In the design process, it was explained which steps were carried out and what were paid attention. During the survey, current state of preschool garden was determined and a meeting was organized with the participation of school principal, teachers, parent-teacher association and parents. and got their proposal. According to demand and needs, it began to work considering to number of students and their ages. At the end of the studies, in the garden of Canakkale Barbaros Sunshine Preschool, landscape design project including using the space intended for activities such as traffic training area, a small zoo, chess, show area, tent city, green house, and spatial proposals was designed.

Key Words: Barbaros Sunshine Preschool, Canakkale, School garden, Landscape design.

1. ÇANAKKALE BARBAROS GÜNIŞIĞI ANAOKULU'NUN KONUMU VE MEVCUT KULLANIM ALANLARI

Çanakkale Kenti Barbaros Mahallesi'nde yer alan anaokulu; kuzeyde Sarıçay ve cuma pazarına yaya köprüsü ile bağlantılıdır. Batı kısmı boyunca yine Sarıçay devam etmekte olup, doğu ve güneyi Troya Caddesi ile bağlantılıdır (Şekil 1).

Şekil 1. Çalışma Alanının Konumu

Yakın çevresinde çoğunlukla konutların olduğu anaokulu, 4111m² lik bir alana kurulmuştur. Tek katlı, 5 derslik ve çok amaçlı salon ile idari bölümlerden oluşmaktadır. 36 ayını dolduran ve 72 ayını doldurmamış çocuklara eğitim veren okul, merkezde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ikinci anaokulu olarak eğitim öğretime başlamıştır.

2005 yılında 1 müdür, 1 öğretmen, 3 yardımcı personel ve 40 öğrenci ile eğitim vermeye başlayan Barbaros Günüşiği Anaokulu, şu anda 1 müdür, 5 öğretmen, 108 öğrenci ile eğitimine devam etmektedir. Okulda 36-72 aylık çocukların psiko-motor, bilişsel-dil, sosyal ve duygusal gelişimlerinin desteklenmesi, öz bakım becerilerinin kazandırılıp geliştirilmesi ve ilköğretime hazır hale gelmelerinin sağlanmasına yönelik eğitim verilmektedir.

Okulda toplam 5 adet sınıf bulunmaktadır. Üç sınıf 64 m², iki sınıf 35 m²'dir. Eğitim programındaki amaç ve kazanımlara ulaşmak için gün içinde çeşitli etkinliklere yer verilmektedir. Bu etkinlikler serbest zaman etkinliği, Türkçe dil etkinliği, oyun etkinliği, müzik etkinliği, drama, fen, matematik ve okuma yazmaya hazırlık çalışmalarıdır. Ayrıca eğitim yılı başında belirlenen özel günler ve haftalarda kutlamaların yapılması, sinema tiyatro-müze doğa gezisi-hayvanat bahçesi gezisi ve alan gezileri vb. sıklıkla verilen etkinliklerdendir.

Anaokulunun bahçesinde mevcutta beton zeminli çift potalı bir basketbol alanı (Şekil 2) ile atıl durumda bir çocuk oyun alanı (Şekil 3) bulunmaktadır. Okulun ön kısmı ise kilit parke taş

Çanakkale Barbaros Günüşiği Anaokulu Peyzaj Projesi

malzeme ile kaplanmış olup tören alanı (Şekil 4) olarak kullanılmaktadır. Bu alanın içinde korunması gereken ceviz ağacı bulunmaktadır.

Şekil 2. Basketbol sahası

Şekil 3. Çocuk Oyun Alanı

Şekil 4. Tören Alanı

2. TASARIM YAKLAŞIMI

Dış mekândaki sosyal ve fiziksel çevre çocukların fiziksel, ruhsal, zihinsel gelişimleri üzerinde etken rol oynamaktadır (Yılmaz ve Bulut, 2003). Günümüzde konut yakın çevresinde azalan oyun alanları özellikle okulöncesi dönemdeki çocukları daha çok etkilemektedir (Kiper ve Karakaya, 2013). Gerek etkinlik zamanlarında gerekse kapalı buldukları dönemde bahçelerinden faydalanma anlamında anaokulları ve bahçeleri çocukların sağlıklı gelişimi için çok önemli unsurlardır (Yörükoğlu, 2006; Özdemir, 2011). Küçük yaşlarda başlayan sınav

maratonu, artan teknoloji, bilişim ve eğitim araştırmaları ile çocuklar çok küçük yaşlarda okulla tanışmakta ve günlük yaşamlarının büyük bir kısmını burada geçirmektedirler. Eğitim süresince ve sonrasında okul bahçelerini kaliteli zaman geçirmek ve bilgi sahibi olmanın yanın da eğlenmek ve sosyalleşmek için de kullanılmaktadırlar (Fjortoft, 2004; Breul, 2005; Çukur ve Özgüner, 2008). Yetişkinlik dönemine etki eden anaokulu sürecinde bu alanların tasarımı önem kazanmaktadır (Onur, 2007; Mehlig and Mehlig, 2009). Eğitici-öğretici ve eğlendirici aktivite alanlarından oluşan bir anaokulu bahçesi oluşturulması konsepti tasarım yaklaşımı olarak belirlenmiştir.

3. İHTİYAÇ PROGRAMI

Anaokulu ve bahçesinde yapılan gözlem ve değerlendirmeler sonucunda; müdür, veliler ve okul aile birliği üyelerinin de görüşleri doğrultusunda "ihtiyaç programı" oluşturulmuştur. İhtiyaç programında; oturma alanları, tören ve gösteri alanı, sahne, protokol alanı, otopark, trafik eğitim alanı, minyatür hayvanat bahçesi, yer satrancı, çadırkent, kameriye, gösteri alanı, çocuk oyun alanı, tek pota basketbol alanı, kum havuzu, çalışanlar için pergolalı oturma alanı, sebze yetiştirme alanı gibi kullanımlara yer verilmiştir.

4. ÇANAKKALE BARBAROS GÜNIŞİĞİ ANAOKULU PEYZAJ PROJESİ

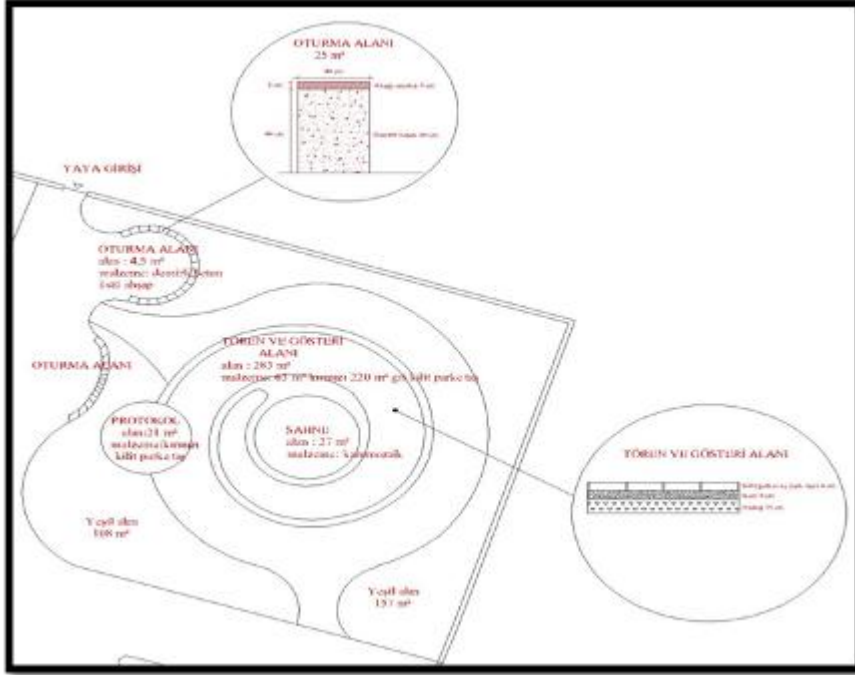
İhtiyaç programı dahilinde anaokulu çocuklarının eğitim süresinde okul bahçelerinde kaliteli zaman geçirerek eğlenmelerini ve sosyalleşmelerini sağlamaya yönelik olarak peyzaj projesi hazırlanmıştır (Şekil 5).

Şekil 5. Peyzaj Projesi

4.1. Tören ve Gösteri Alanı

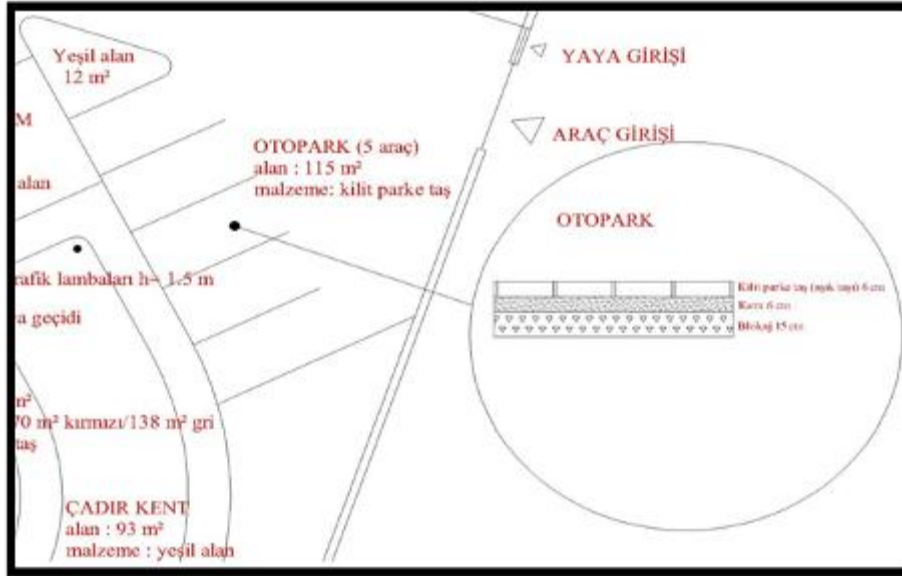
Protokolünde katılacağı resmi tören ve gösterilerin yapılması amacı ile ortasında sahne bulunan ve protokol alanına sahip sert zeminin içine yeşil dokunun da katıldığı bir alan tasarlanmıştır (Şekil 6).

Şekil 6. Tören ve Gösteri Alanı

4.1. Otopark

Alanın anaokulu çocuklarına eğitim verdiği düşünüldüğünde bahçe içine araç girişinin güvenlik riski yaratacağı düşünülmüştür. Bu nedenle alanda sadece tören ve özel etkinliklerde kullanılmak üzere 5 araçlık otopark oluşturulmuştur (Şekil 7).

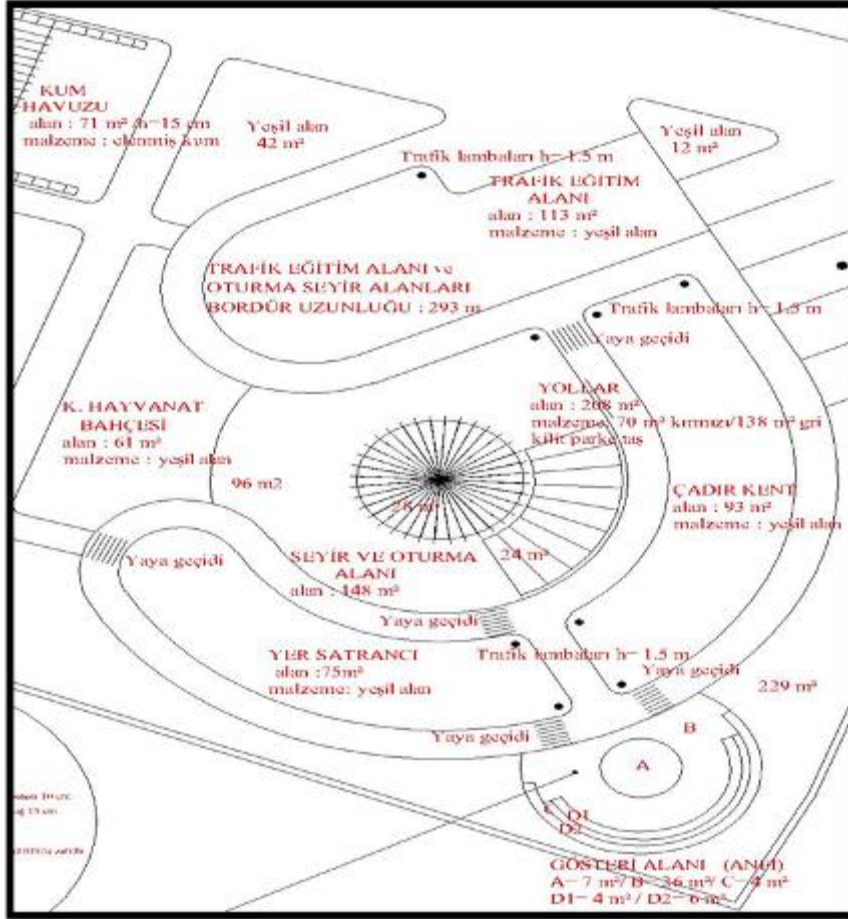

Şekil 7. Otopark

4.2. Etkinlik Alanları

Anaokulu çocuklarına eğlendirerek trafik eğitimi verilmesi ve basit trafik kurallarını öğrenmelerini kolaylaştırmaya yönelik olarak trafik eğitim alanı tasarlanmıştır (Şekil 8). Akülü araçların kullanılacağı bu alanda farklı manevraların gerçekleştirilmesini sağlayacak şekilde yol

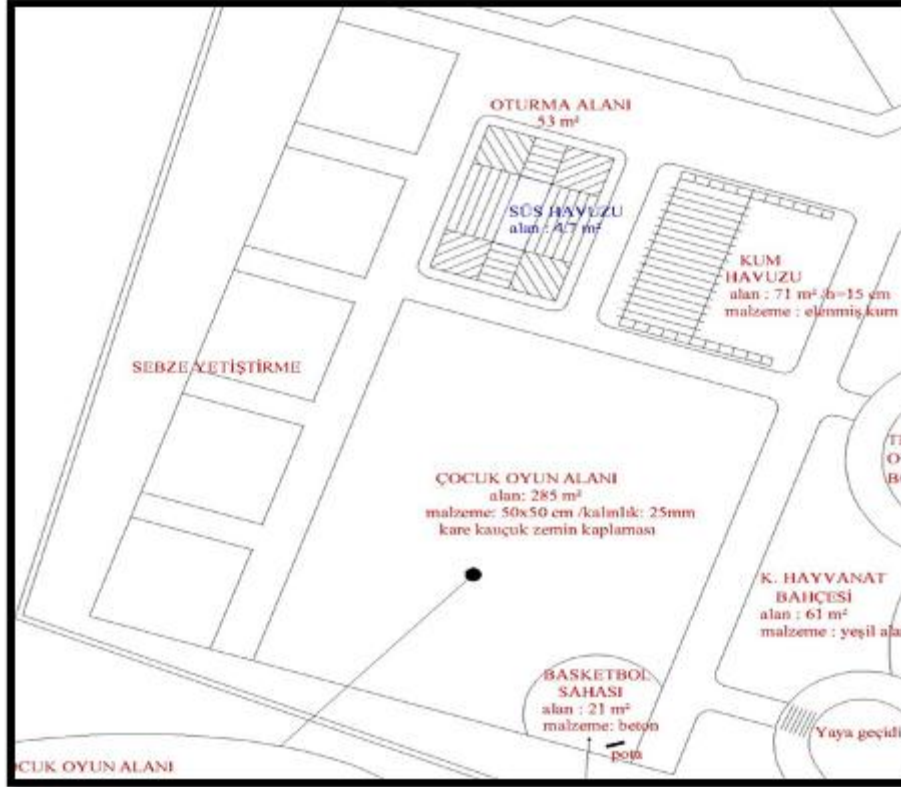
güzergâhları oluşturulmuştur. Alanda trafik lambaları, yaya geçitleri ve trafik tabelaları bulunmaktadır. Çocuklara hayvan sevgisini aşılamaya yönelik olarak minyatür bir hayvanat bahçesi kurgulanmıştır. Ayrıca hayal güçlerini geliştirme amaçlı olarak dış mekânda çadır kurabilecekleri çadır kent ile düşünme ve mantık yürütme becerilerini arttırmaya yönelik yer satrancı alanı oluşturulmuştur. Okulun kendi bünyesinde hazırladığı küçük etkinlikleri sergilemesine yönelik olarak küçük bir amfi tasarlanmıştır. Tüm bu alanların orta kısmında velilerin çocuklarını etkinlikler sırasında izleyebilmelerine yönelik seyir ve oturma alanı tasarlanmıştır.

Şekil 8. Etkinlik Alanları

4.2. Çocuk Oyun Alanı, Sebze Yetiştirme Alanı ve Çalışanlar İçin Oturma Alanı

Çocukların gelişiminde etkili olan oyun oynamayı kendilerine ait bir alanda gerçekleştirebilmelerine yönelik olarak, ahşap malzemeden yapılmış donatılar içeren bir çocuk oyun alanı tasarlanmıştır (Şekil 9). Oyun alanında tek pota bir basketbol alanı, oyun alet ve ekipmanları, oturma birimleri bulunmakta olup (Şekil 10), yanında bir kum havuzu oluşturulmuştur. Çocukların tohum ekip/fide dikerek bitkilerin nasıl yetiştiğini gözlemlemesi için 5 parselden oluşan sebze yetiştirme alanı düzenlenmiştir. Ayrıca çalışanların oturma ve dinlenmelerini sağlamak amacı ile pergolalı ve ortasında küçük bir süs havuzu bulunan bir alan tasarlanmıştır.

Şekil 9. Çocuk Oyun Alanı, Sebze Yetiştirme Alanı ve Çalışanlar İçin Oturma Alanı

Anaokulu peyzaj projesinde yönetim ve okul aile birliği üyelerinin isteği doğrultusunda güvenlik endişesi ile bitkilendirme yapılmamış, sert zeminler haricindeki alanların çim olması kararlaştırılmıştır.

Şekil 10. Yapımı Tamamlanan Çocuk Oyun Alanı

Proje doğrultusunda alanda olanaklar elverdiğince doğal malzeme kullanılmasına karşın bazı yerlerde oyun güvenliği endişesi ile yapay malzemelere de yer verilmiştir. Alan özellikleri ve alanda kullanılacak malzemelerin cins, birim ve miktarları Çizelge 1'de detaylı olarak verilmiştir.

Çizelge 1. Alanda Kullanılacak Malzemelerin Birim, Cins ve Miktarları

İşin Adı	Malzeme Cinsi	Birimi	Miktarı
Tören ve Gösteri Alanı	-Beton (Beton Dökülecek alanın hazırlanması ve blokaj dahil)	m ³	8.8
	-Kilit parke taş – 63 m ² kırmızı 220 m ² gri (Alanın hazırlanması-kum dahil)	m ²	283
Sahne	-Beton (Beton Dökülecek alanın hazırlanması ve blokaj dahil)	m ³	5.4
	-Karo Mozaik h=5cm (3 cm Yapıştırma harcı dahil)	m ²	27
Protokol Alanı	-Kilit parke – kırmızı – (Alanın hazırlanması ve kum dahil)	m ²	21
Oturma Alanları	-Beton (Beton Dökülecek alanın hazırlanması ve blokaj dahil)	m ³	2.25
	-Ahşap Oturmalık	m ²	8
Öğretmen Oturma ve Dinlenme Alanı	-Kilit parke taş (Alanın hazırlanması ve kum dahil)	m ²	53
	-Ahşap (h=3m üst kısmı düz Pergola)	m ²	127
	-Beton-süs havuzu için- (Beton Dökülecek alanın hazırlanması ve blokaj dahil)	m ³	0.47
	-Süs Havuzu Kaplama Malzemesi	m ²	53
Kum Havuzu	Elenmiş Kum (Alanın temizlenmesi ve blokaj dahil)	m ³	3.15
Çocuk Oyun Alanı	-Beton (Beton Dökülecek alanın hazırlanması ve blokaj dahil)	m ³	17.1
	-50*50 Kare Kauçuk Zemin Kaplaması h=2.5cm	m ²	285
Basketbol Sahası	-Beton (Beton Dökülecek alanın hazırlanması ve blokaj dahil)	m ³	2.1
	-Basketbol potası	Adet	1
Trafik Eğitim Alanı	-Kilit parke taş (Alanın hazırlanması ve kum dahil)	m ²	113
	- Trafik Lambası (Alanda elektrik altyapısının hazırlanması dahil)	Adet	8
	-Yaya Geçidi	Adet	5
Hayvanat Bahçesi	-Çim derzli Tuğla (Derzlerin çimlendirilmesi dahil)	m ²	61
Yer Satranç	-Beton (Beton Dökülecek alanın hazırlanması ve blokaj dahil)	m ³	2.5
	-Satranç Taşı	Adet	32
	-Kaplama malzemesi	m ²	25
Gösteri Alanı ve Amfi	-Sahne Betonu (Beton Dökülecek alanın hazırlanması ve blokaj dahil)	m ³	0.9
	-Karo Mozaik h=5cm (3 cm Yapıştırma harcı dahil)	m ²	3
	-Amfi Betonu (Beton Dökülecek alanın hazırlanması ve blokaj dahil)	m ²	3.2
	-Kilit parke taş (Alanın hazırlanması ve kum dahil)	m ²	26
Seyir ve Oturma Alanı	-Ahşap Oturmalık	m ²	4
	-Kilit parke taş (Alanın hazırlanması ve kum dahil)	m ²	148
Çadır Kent	-Ahşap (h=3.5 m üst kısmı açılı Pergola)	m ²	91
	-Çim derzli Tuğla (Derzlerin çimlendirilmesi dahil)	m ²	93
Trafik Eğitim Alanı Yolları	-Kilit parke taş (Alanın hazırlanması ve kum dahil)	m ²	208
Çim tesisi	-Çim (Alanın kaba ve ince tesviyesi, organik alt toprağın serimi, çim tohumu ekimi, kapak toprağı ve gübreleme dahil)	m ²	584

5. SONUÇ

Kentleşme, çocukların doğayla ilişkisini azaltmaktadır. Bir okul bahçesi çocuklara doğa hakkında öğrenme-etkileşim kurabilme ve gözlerini korkutmayacak bir dış mekânda çalışma olanağı verir. Okul bahçelerinin planlanmasında sadece açık alan oluşturmakla konuya çözüm getirilemez. Açık alanlar; okulun niteliği, eğitim derecesi, bulunduğu çevrenin sosyal yapısı ve rekreasyon olanakları gibi kriterler göz önünde bulundurularak planlanmalıdır.

1989 Kasım ayında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda gündeme gelmiş olan Çocuk Hakları Sözleşmesi her yaşta çocuğun bakımı ve korunmasının yanı sıra, onun kendisini özgürce ifade edebilmesi için gerekli şartların sağlanması konusuna önemle yer vermektedir.

Kent yaşamı çocukların beton yığınları içine sıkışıp kalmasına neden olmaktadır. Doğadan uzaklaşan çocuklar doğa olaylarına, çevreye, hayvanlara yabancı kalmaktadırlar. Çocuk gelişimi için çok elzem olan doğayla bütünleşme, okul bahçelerinin buna göre düzenlenmesiyle sağlanacaktır. Bu tür düzenlemeler sonucunda, mevcut okul öncesi eğitim sisteminin güçlendirilmesinin yanı sıra, farklı modeller geliştirilerek başta dezavantajlı çocuklar olmak üzere okul öncesi eğitimden faydalanan çocukların sosyo-kültürel gelişimlerinin artırılması sağlanmaktadır.

Hazırlanan bu projenin uygulanması sonucunda, çocuklara uygun olarak düzenlenecek olan bahçede yapılacak organik tarım, çevre bilinci gelişimi ve hayvan sevgisi gibi aktivite ve eğitimler ile çocuklar doğa sevgisi aşılanacaktır. Velilerin ve öğretmenlerin de alacağı eğitimler ile çevre bilinci nihai hedef olan öğrencilerle pekiştirilecek ve yapılan proje ile aşağıdaki kazanımlar elde edilecektir:

- Çocuklara yönelik eğlenceli çevre eğitimleri
- Velilere yönelik çevre eğitimleri ve kaynaştırma eğitimleri
- Öğretmenlere yönelik çevre bilinci geliştirmede öğretmen eğitimi
- Öğretmenlerin çevre eğitimi ve bahçe düzenleme teknikleri hakkında teknik ziyaretleri
- Psikolog, Pedagog, Ziraat mühendisleri önderliğinde çocuklarla birlikte yapılacak bahçe düzenlemesi
- Bahçe düzenlemesi ile beraber çocukların bahçede organik tarım, çevre eğitimleri ve hayvan sevgisi konusunda canlı çalışmalarını yapabilecektir.

KAYNAKLAR

- Breul, L. T. (2005). *Veränderte Schulhofgestaltung als Reaktion auf den Wandel der Kindheit, Hausarbeit*, Fach Pädagogik an der Universität Lüneburg, ss.1-10.
- Çukur, D., Özgüner, H. (2008). *Kentsel Alanda Çocuklara Doğa Bilinci Kazandırmada Oyun Mekânı Tasarımının Rolü*, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Seri: A, Sayı: 2, 177-187.
- Fjortoft, I. (2004). *Landscape as Playscape: The Effects Of Natural Environments on Children's Play and Motor Development*, Children, Youth and Environments, S.14 (2), 21-44.
- Kiper, T. ve Karakaya, B. (2013). *Edirne Kent Merkezindeki İlköğretim Okul Bahçelerinin Peyzaj Tasarım İlkeleri Açısından İrdelenmesi*, Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 10(1), 59-71.
- Mehlig, A ve Mehlig M. (2009). *Playground Design: Safety Perspective, Keep Kids Active-International Workshop*, Book of Abstracts, pp.90-93, Ankara.
- Onur, B. (2007). *Çocuk Tarih ve Toplum*, İmge Kitabevi, 428 s., Ankara.
- Özdemir, A. (2011). *Okul Bahçesi Peyzaj Tasarım Anlayışındaki Değişim ve Bu Değişimin Uygulamaya Yansımalarının Bartın Kenti Örneğinde İrdelenmesi*, Bartın Orman Fakültesi Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 19, 41-51.
- Yılmaz, S. ve Bulut, Z. (2003). *Kentsel Mekânlarda Çocuk Oyun Alanlarının Yeri ve Önemi: Erzurum Örneği*, Milli Eğitim Dergisi, Sayı 158.
- Yörükoğlu, A. (2006). *Çocuk Ruh Sağlığı (28. Baskı)*, Özgür Yayınları, 421 s., İstanbul.